

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

לה.

עין משפט נר מצוה

יג א ב מיי פ"ג מהל'
מלוה ולוה הל' ד סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
עב סעי' י:
יד ג ד מיי שם טו"ש"ע
שם סעי' יב:
זו ה מיי פ"ד מהל'
שאלה ופקדון הל' ז
סמנ עשין פס טו"ש"ע ח"מ
ס' רלא סעי' ז:
זו ו ז מיי שם פ"ח הל'
ג סמנ שם טו"ח"מ ס'
לה:

יז ח מיי פ"ב מהל'
מלוה הל' טו סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
קג סעי' ט:
יח ט ב מיי שם הל' ח
טו"ש"ע שם סעי' י:
ל ו מיי פ"ב מהל' שאלה
הל' יא טו"ש"ע ח"מ ס'
שמו סעי' יז:
יט מ מיי פ"ב מהל'
אבות הל' ז ועין
נמ"מ סמנ עשין מח
טו"ש"ע אה"ע ס' כ סעי'
ט:

תורה אור השלם
1 תפוז ישרים תנחם
וסלף בוגדים ידשים:
משלי יא ג
2 וְעֵשֶׂת הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב
בְּעֵינֵי יְיָ לְמַעַן יִיטֵב לָךְ
וְכָכָא וְיִשְׁתָּ אֶת הָאָרֶץ
הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ
לְאַבְרָהָם:
דברים ו יח

רבינו חננאל (המשך)
נחמן כל לא ידענא
פשיעותא היא חייביה
לשלומי לא שילם יד
רב נחמן לנכסיו ושם
לאפדני ויהביה לבעל
הפקדון בדמי דהנהו כיפי
דפיש בהו. פי אפדנא
תציר. אישתכח
כיפי ואוקירי בדמייהו.
מריה דכיפי אמר הב
מריה דכיפי אמר אפדנא
האלה אמר לא כי
חלה מעדינא דשקלית
לאפדני ובינא אנא בכיפי
וברשותי אוקירי ודן ר'
נחמן כיון דהא שומא
דשמו ליה לאפדנא שומא
בטעות הואי דהא הו
כיפי ולא אברו וקיטמא
לן פקדון כל היכא
דאיתיה ברשותיה דמריה
קאי לאו שומא הוא
והדר אפדנא למריה והדרי
כיפי למרייהו. ואסיק
שומא הדרא לעולם דמייק
שנאמר ועשית הישר
והטוב והני מילי אם לא
מכרה אבל אם מכרה
לאחר או נתנה במתנה
או הורשה לא הדרא.
וכן אם שבו ב"ד שה
לאשה במלוה שהיא נושה
לאחרים וניסת והכניסה
שהו זו לבעלים או
שמו שהאשה לנושה
שלה וניסת לא מהדרין
ליה לבעל ולא מהדרין
דמיה דכוביני דמי
וקיימא לן בעל בנכסי
אשתו לוקח הוי לא
מהדר ולא מהדרין ליה
דאמר ר' יוסי ב'
חגיגה בארשא התקינו
האשה שמכרה נכסי מלוה
בתיי בעלה ומתה הבעל
מוציא מיד הלוקחות.

מגו דמשתבע מלוה שאינו ברשותו ב'.^(א) לרבה ולרז יוסף לא
פריך אלל לאזני ורז אשי:
תהא במאמינו. דרישא לא מני לאוקמי הכי משום דהתם לא
יראה להאמינו כיון שע"י כן לא יוכל לישבע אלל הכא אין

כאן שנועה ואע"פ שמפסיד צמה
שמאמינו שנועה שהיה יכול לגלגל
עליו אינו חושש:
ואותביניה שריפ. וז"ל דיוקרא
דכיפי הוי שצחא
דעלמא כמו כפילא ולא דמי לגיזות
וללוות דלוחו שצח ניכר בגוף
הצחמה: **אמרחיה** צ"ב. ללא
דמי לאטרמיה לשנועה דקמי כפילא
לרצא כששילם אחרי כן (צ"ב דף קמ).
דהתם משלם בללוה אלל רז נחמן
האורז לגיזות אפדני:
ובנה ב'. וא"ת ואמאי לא מהדר
(ו) מה מרז ראשון לשני כל
זכות שצחא לידו וז"ל דהרשון מן
הדין נמי אין מחזיר שמכרה היא
אלל משום ועשית הישר והטוב
מהדר ולכן שני לא מהדר:
לוקח הוי. אפי' אי הוי יורש
לא מהדר כדאמר וצנה
אורמיה כו' אלל משום לא מהדרין
ליה נקטיה דאי יורש הוי מהדרין ליה
שהן פודה קרקע של אביו ואע"ג
דצפרק יס נוחלין (צ"ב דף קמ). ושם
ד"ה (הס) מסיק דטובא ליה עבדי
ליה או יורש או לוקח הא אמרינן
התם צר היכא דאיכא פסידא לאתריני
לא עבדי ליה טבא ולכן הכא לא
הוי כיורש משום פסידא דמלוה ולא
מהדר ממנה נפשי דאפי' יורש הוי
לא מהדר וד' יוסי צר חגיגה מפרש
התם דלקוחות אפסדו לאנפשייהו:
רצא

כיפי גביה אמר ליה הב לי (א) כיפי אמר ליה לא ידענא היכא אותביניהו
אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה (א) כל לא ידענא פשיעותא היא זיל שלים לא
שילם אזל רב נחמן אנביה לאפדניה מיניה לסוף אישתכח כיפי ואיקור אמר
רב נחמן יהדרי כיפי למרייהו והדרא אפדנא למרה אמר רבא הוה יתיבנא קמיה
דרב נחמן ופרקין המפקיד הוה ואמרי ליה שילם ולא רצה לישבע ולא אהדר
לי ושפיר עבד דלא אהדר לי מאי מעמא יהתם לא אמרחיה לבי דינא הכא
אמרחיה לבי דינא למימרא דסבר רב נחמן דשומא הדר שאני התם דשומא
בטעות הוה דקא הוה כיפי מעיקרא (א) אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר
ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי שומא הדר לעולם
והלכתא שומא הדר לעולם משום שנאמר (דף ע"ח) ועשית הישר והטוב פשיטא שמו
ליה לבעל חוב ואזל איהו ושמה לבעל חוב ידיה אמרינן ליה לא עדיף
את מגברא דאתית מיניה וצנה (א) אורתא ויהבה במתנה ודאי הני מעיקרא
אדעתא דארעא נחות ולא אדעתא דזווי נחות כשמו לה לאשה ואינסיבא
או שמו מינה דאשה ואינסיבא ומתה (א) בעל בנכסי אשתו לוקח הוי
לא מיהדר ולא מהדרין ליה (א) דאמר רבי יוסי בר חנינא בארשא התקינו
האשה שמכרה בנכסי מלוה בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות
אנביה

לענמה להיות נכסי מלוה הקרן שלה והבעל אוכל פירות: **צעל**. בנכסי מלוה של אשתו: **לוקח**
הוי. דין לוקח נתנו צו חכמים הלכך לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה כדאמרין וצנה אדעתא דלרעא
נחות: **ולא מהדרין** ליה. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה וצא להחזיר החוב ולטול הקרקע לא מני למימר יורשה
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש: **האשה שמכרה בנכסי מלוה**. להיות הצעל אוכל פירות צחיה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתנות
ומתה: **צעל מוציא**. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה כמחזיקה (דף ע"ח): **תקנה** ארשא בגופה של קרקע
לאחר מיתה. אלמא כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו נכסיו צחיו אין לו יורשה
בין: **בארשא** הסקינו. כשהיתה סנהדרין בארשא שגלתה וישבה שם סנהדרין גדולה כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

לענמה להיות נכסי מלוה הקרן שלה והבעל אוכל פירות: **צעל**. בנכסי מלוה של אשתו: **לוקח**
הוי. דין לוקח נתנו צו חכמים הלכך לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה כדאמרין וצנה אדעתא דלרעא
נחות: **ולא מהדרין** ליה. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה וצא להחזיר החוב ולטול הקרקע לא מני למימר יורשה
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש: **האשה שמכרה בנכסי מלוה**. להיות הצעל אוכל פירות צחיה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתנות
ומתה: **צעל מוציא**. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה כמחזיקה (דף ע"ח): **תקנה** ארשא בגופה של קרקע
לאחר מיתה. אלמא כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו נכסיו צחיו אין לו יורשה
בין: **בארשא** הסקינו. כשהיתה סנהדרין בארשא שגלתה וישבה שם סנהדרין גדולה כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

איסא לרז הונא. שהשומר המשלם דמים נשבע שאינה צרשמו
אמאי חיישין לשמא יוציא הא אשתבע: **שיש עדים** שנשפעה.
דהשתא לא אשבעיניהו שהרי הביא עדים: **טרה ומייסי** לה. מחזר
ושאל אחר הנכנסים צחיו וממא הגנב: **וזה נשבע**. הלוה

שהשנועה עליו נשבע כמה שזה:
מלוה נשבע חסילה. שאינה צרשמו:
ישא דסיפא. הויה תיובתא לרז
הונא ישא תביעת מלוה סיפא תביעת
לוה ישא דסיפא דקמני פטור
תביעת לוה: **אגלוגל שנועה**. דטענה
שאין זה שנועה עם טענה שיש
זה שנועה מנגלגלן עליו שנועה
לישבע על שמיהן ואגלוגל שנועה
לדוריתתא היא צקדושין (דף קמ):
הא במאמינו. הא דקמני פטור
במאמינו לוה למלוה שאינה צרשמו:
לא קים ליה בגייה. מימר אמר לוה
לא קים למלוה בגייה דמשכון ללא
נמן דעתו עליו לדעת דמיו: **מאי שנא**
כו'. דנקט מנא למלמיה צחיה שזה
נמן על זה זה אינו נמן על זה:
לוה מקיים במלוה. מקרא לוה תומת
ישרים נתנם אלל לא שאלם נמן
וישר הוא לא היו מעשרין אותו מן
השמים שנאמר תומת ישרים נתנם:
כיפי. נומים: **ואייקור**. יתר על
הדמים שפרע לבעלים: **הוה יסיבנא**.
כשדן דין זה: **ופרקין המפקיד** הוה.
וצפרק לו היינו עוסקין: **ואמרי** ליה
שילם ולא **רצא** לישבע. קמני מתני'
דקמי כפילא והאי נמי שילם וליקני
רווחא דלייקור: **דשומא** דר. נכסי
לוה ששמו צ"ד לבעל חוב חזרין אליו
אם נותן מעות לבעל חוב כי הכא
דהדר אפדנא למרה: **דשומא בטעות**
הוה. דסבור היה שאצדו הנומים
והרי לא אצדו: **דא** הווי **כיפי**
מעיקרא. שהרי צחילת השומא
היו הנומים צדו ולא היה יודע
דלילו היה יודע שכן לא שמו לו
הערקלין אלל שומא שצ"ד שמין על
שאין לו מעות והוא חייב לו הרי הוא
כמכר גמור ואינה חוזרת: **אמרינן**.
לבעל חוב שני: **לא עדיפא**. מבעל
חוב ראשון שצחא מכחו שזה הוא
מחזירה וטול מעותיו משום ועשית
הישר והטוב אף אתה קבל מעותין
מבעלים הראשונים משום ועשית
הישר והטוב: **וצנה אורתא** כו'.

צעל חוב ששמו לו קרקע ומכרה או
שנתנה או קרקע: **הני**. אחרונים
או לוקח או יורש או מקבל מתנה:
אדעתא דלרעא נחות. שהיא קרקע
שלהם ולא שיקבלו מעות דלילו צעל
חוב אית ציה משום ועשית הישר
והטוב דאמרין לא היה לך עליו אלל
מעות והרי הן לך אלל אלו קרקע
קנו: **ואינסיבא**. אפילו לא שמאנת
לצעלה כמחזיקה להיות נכסי לאל
צרול שהן קנויין לבעל אלל עיכבת
הוי. דין לוקח נתנו צו חכמים הלכך
לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא
ומתה וירשה צעלה וצא להחזיר החוב
ולטול הקרקע לא מני למימר יורשה
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש:
האשה שמכרה בנכסי מלוה. להיות
הצעל אוכל פירות צחיה וגוף הקרקע
יהיה ללוקח לנשתנות ומתה: **צעל**
מוציא. גוף הקרקע מיד הלוקחות
והכי מוקי לה צפרק האשה כמחזיקה
(דף ע"ח): **תקנה** ארשא בגופה של
קרקע לאחר מיתה. אלמא כלוקח
שויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי
כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו
נכסיו צחיו אין לו יורשה בין: **בארשא**
הסקינו. כשהיתה סנהדרין בארשא
שגלתה וישבה שם סנהדרין גדולה
כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה
מסעות:

לענמה להיות נכסי מלוה הקרן שלה והבעל אוכל פירות: **צעל**. בנכסי מלוה של אשתו: **לוקח**
הוי. דין לוקח נתנו צו חכמים הלכך לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה כדאמרין וצנה אדעתא דלרעא
נחות: **ולא מהדרין** ליה. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה וצא להחזיר החוב ולטול הקרקע לא מני למימר יורשה
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש: **האשה שמכרה בנכסי מלוה**. להיות הצעל אוכל פירות צחיה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתנות
ומתה: **צעל מוציא**. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה כמחזיקה (דף ע"ח): **תקנה** ארשא בגופה של קרקע
לאחר מיתה. אלמא כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו נכסיו צחיו אין לו יורשה
בין: **בארשא** הסקינו. כשהיתה סנהדרין בארשא שגלתה וישבה שם סנהדרין גדולה כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

(א) [נראה דל"ל רבה]
(ב) [שנועות מג: ע"ע]
(ג) [צ"ק נח: א] (ד) [לוקח]
מב. (א) לטול חו. (ב) [צ"ב]
קלט: (א) לוקח לו: כחיות
נ. עמ: צ"ק פס: צ"ב ג.
קלט: (א) גרי שריא לרז
הונא.

הגהות הב"ח
(א) ג' אמר רבא אמר
רב יוסף שיש עדים
מלוה הל' טו סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
קג סעי' ט:
יח ט ב מיי שם הל' ח
טו"ש"ע שם סעי' י:
ל ו מיי פ"ב מהל' שאלה
הל' יא טו"ש"ע ח"מ ס'
שמו סעי' יז:
יט מ מיי פ"ב מהל'
אבות הל' ז ועין
נמ"מ סמנ עשין מח
טו"ש"ע אה"ע ס' כ סעי'
ט:

מוסף רש"י
שומא. ששמו צ"ד לבעל
חוב קרקע מלוה. הדר.
אלל ששמו לו
עד שנה (דע"ר ע"ח).
האשה שמכרה בנכסי
מלוה בחיי בעלה. קרן
(מחזיקה ג). שאל ימות
צעלה חוב צחן ואל
ממות היא וירשה צעל
יפסדי. וכפיו מלוג הן
נכסים ששמו לה ממת
איה או שהסכים קרקעות
שאל נישמו כמחזיקה.
ולא קרן צעל עליו
אחריות. ואוכל פירותין
בתיי כמקנה חכמים מתת
פיקוקא. והכי מוקי מלוג.
שמונן וממסקן צעל. שאלת
פירות מלוגה הרשא
(ושב"ס ב"ב קמס). ומתה.
ועל יורש אורתא דר
מורכ (קמס צ). הבעל
מוציא מיד הלוקחות.
דשויה רבנן לוקח הוא
לוקח ראשון (תנבות)
(א) דלע"ג דעלמא קרן
פירות לאו קרן הגוף
דמי. צעל בנכסי הגוף
אלמנה רבנן לשעזריה
משום איה וחי לוקח
לראשון (ב"ב פח). ומתה
לבי אשת מירת האשה.
שאל ימות צעלה בתיי
יעלם הלוקח (ושב"ס ב"ב
ז).

רבינו חננאל
וקשיא לן וכי תקנתא
לרשיעי עבדינן אלא שמא
יבטל הלוה וירציה המלוה
את הפקדון ונמצאת
שבעת הלוה שיצאה
לבטלה. ואמרי' אם איתא
לדרב הונא כיון שנשבע
המלוה שאינה ברשותו
אינו יכול להוציא הפקדון
שכבר נשבע שאינו
ברשותו (א) והלא נשבע
כמה היה שוה ונתתי
הכי קתני מי נשבע תחלה
מי שהפקדון אצלו שאם
ישבע הלוה תחלה חיישין
שלא יוציא המלוה
את המשכון ונמצאת
שבעה זו לבטלה. ושרא
השמועה פשוטה היא.
ההוא דאפקיד כיפי גביה
חבריה ואמר לא ידענא
היכא אנחתיהו אמר ר'

(א) נראה דקמא כן וז"ל
ופריך רב אשי דאן נשבע
שאלו צרשמו והלא נשבע
כמה היה שוה וכו'.